

**SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 36  
van **MAURITS VANDE REYDE**  
datum: 28 oktober 2019

---

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**  
VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

---

*Begroting - Religiegerelateerde uitgaven*

Binnen de Vlaamse begroting zijn een aantal uitgaven opgenomen die direct of indirect religiegerelateerd zijn. Zo zijn er uitgaven voor subsidies aan lokale besturen alsook voor bedienaars van erediensten. Tevens bestaan er enkele fiscale voordelen (o.a. in de onroerende voorheffing), zijn er bijvoorbeeld uitgaven verbonden aan het levensbeschouwelijk onderwijs en worden binnen het mediabeleid subsidies toegekend voor de zogenaamde uitzendingen door derden. Ook wordt religieuze dienstverlening aangeboden binnen de woonzorgcentra (wzc's).

1. Kan de minister een overzicht geven van alle religiegerelateerde uitgaven die, hetzij direct hetzij indirect, uit de Vlaamse begroting worden gefinancierd?  
Graag een exhaustief jaarlijks overzicht van alle uitgaven per beleidsdomein voor de periode 2015-2019 (begrotingscijfers voor 2019).
2. Kan de minister voor de in deelvraag 1 bedoelde bedragen een opdeling geven van de jaarlijkse totaalbedragen per religie of levensbeschouwelijke strekking?

---

*Deze vraag werd gesteld aan de ministers Jan Jambon (25), Hilde Crevits (80), Bart Somers (20), Ben Weyts (81), Zuhair Demir (57), Wouter Beke (67), Matthias Diependaele (36), Lydia Peeters (111), Benjamin Dalle (6)*

**GECOÖRDINEERD ANTWOORD**

op vraag nr. 36 van 28 oktober 2019

van **MAURITS VANDE REYDE**

---

De Vlaamse volksvertegenwoordiger vindt hieronder een overzicht per minister van alle religie-gerelateerde uitgaven die, hetzij direct hetzij indirect, uit de Vlaamse begroting worden gefinancierd.

**Minister-president Jan Jambon**

Het Departement Buitenlandse Zaken heeft twee religie-gerelateerde uitgaven gedaan:

- **Project:** Bescherming van religieus erfgoed als een instrument voor verzoening, Irak  
**Begunstigde:** Unesco  
**Bedrag:** 250.000 USD  
**Duur:** 2018 – 2019  
**Toelichting:** Na de bezetting van ISIS/Daesh in delen van noordelijk Irak, is er nood aan het in kaart brengen van de schade die zij toebrachten aan religieus erfgoed op een systematische manier. Unesco stelt zich in dit project tot doel om een methodologie hiervoor te ontwikkelen en die vervolgens te gebruiken voor een omvattende inschatting van de schade en de noden. Na die assessment worden de resultaten gepubliceerd en verspreid onder de academische gemeenschap en het algemene publiek. Men hoopt met het project een bijdrage te leveren aan de verzoening tussen de verschillende culturele en religieuze gemeenschappen in Irak.
- **Project:** Steun aan Peshmerga's  
**Bedrag:** 130.000 €  
**Periode:** 2016  
**Toelichting:** Ontwikkelen van lesmateriaal en bijscholen van leerkrachten in de strijd tegen radicalisering van jongeren en vóór het promoten van religieuze tolerantie, in samenwerking met het Koerdisch Ministerie van Onderwijs en Religieuze Zaken.

M.b.t. het beleidsdomein Kanselarij en Bestuur:

De Vlaamse overheid faciliteert gemeente- en kerkbesturen in Vlaanderen bij het zoeken naar toekomstmogelijkheden voor de herbestemming (of nevenbestemming) van hun parochiekerken. Daartoe is een projectbureau opgericht dat opereert in de schoot van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG).

Op basis van een ministerieel subsidiebesluit, ondertekend door de minister-president, betaalde het departement Kanselarij en Bestuur (team Vlaams Bouwmeester) vanaf 2016 aan de VVSG de volgende subsidiebedragen:

- 2016 t.e.m. 2018 : 30.000 euro/jaar
- 2019 : 35.000 euro.

Het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) is één van de betrokken partners. De prioriteit van het CRKC ligt bij het erfgoed van de katholieke kerk, zonder evenwel het erfgoed van de andere in ons land erkende religies uit het oog te verliezen.

## **Minister Crevits**

Binnen het beleidsdomein Werk en Sociale Economie zijn er enkel religiegerelateerde uitgaven in het kader van de uitdovende tewerkstellingsmaatregelen DAC en Gesco's.

Voor het jaar 2019 werd gevraagd naar begrotingscijfers. Onze begroting wordt evenwel niet zo fijnmazig opgesteld. De gerapporteerde cijfers voor 2019 zijn de tot nog toe geregistreerde uitgaven.

Voor het beantwoorden van vraag 2 werd vertrokken van de lijst van erkende erediensten zoals bepaald door de federale overheid (zie bijlage 4).

## **Minister Somers**

1. Met betrekking tot mijn bevoegdheid "Binnenlands Bestuur" werden voor de niet als monument beschermde gebouwen van de eredienst - met toepassing van het decreet van 12 juli 2013 houdende toekenning van subsidies voor gebouwen van de eredienst, gebouwen voor de openbare uitoefening van de niet-confessionele morele dienstverlening en crematoria- globaal de volgende subsidiebedragen aan lokale besturen toegekend:
  - 3.864.755 euro in het begrotingsjaar 2015
  - 2.325.558 euro in het begrotingsjaar 2016
  - 2.973.065 euro in het begrotingsjaar 2017
  - 3.917.437 euro in het begrotingsjaar 2018
  - 2.152.790 euro in het begrotingsjaar 2019 (stand van zaken op 13/11/2019).

Daarnaast faciliteert de Vlaamse overheid gemeente- en kerkbesturen in Vlaanderen bij het zoeken naar toekomstmogelijkheden voor de herbestemming (of nevenbestemming) van hun parochiekerken. Daartoe is een projectbureau opgericht dat opereert in de schoot van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG).

Het Agentschap Binnenlands Bestuur betaalde vanaf 2016 aan de VVSG de volgende subsidiebedragen:

- 2016 t.e.m. 2018 : 30.000 euro/jaar
- 2019 : 35.000 euro. Bij gunstige evaluatie van het jaarverslag ook in 2020 en 2021 telkens 35.000 euro voorzien.

Het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) is één van de betrokken partners. De prioriteit van het CRKC ligt bij het erfgoed van de katholieke kerk, zonder evenwel het erfgoed van de andere in ons land erkende religies uit het oog te verliezen.

2. Voormelde subsidiebedragen voor de niet als monument beschermde gebouwen van de eredienst werden als volgt toegekend, opgedeeld per begrotingsjaar en per religie /levensbeschouwelijke strekking:

Begrotingsjaar 2015:

- 3.864.755 euro voor de Rooms-Katholieke eredienst

Begrotingsjaar 2016:

- 1.800.910 euro voor de Rooms-Katholieke eredienst
- 360.000 euro voor de Anglicaanse eredienst
- 164.648 euro voor de Orthodoxe eredienst

Begrotingsjaar 2017:

- 2.973.065 euro voor de Rooms-Katholieke eredienst

Begrotingsjaar 2018:

- 3.755.451 euro voor de Rooms-Katholieke eredienst

- 161.986 euro voor de Israëlitische eredienst

Begrotingsjaar 2019 (stand van zaken op 13/11/2019):

- 2.002.790 euro voor de Rooms-Katholieke eredienst
- 150.000 euro voor de Orthodoxe eredienst

Het projectbureau herbestemming kerken is een begeleidingspunt ter ondersteuning van de lokale actoren bij het onderzoek naar de haalbaarheid van herbestemmings- of nevenbestemmingsopties voor parochiekerken. Alle aanvragen tot op heden betreffen Rooms-Katholieke kerken.

### **Minister Weyts**

1. Artikel 24 van de Grondwet bepaalt dat alle leerlingen die leerplichting zijn, recht hebben op morele of religieuze opvoeding ten laste van de gemeenschap. Leerlingen krijgen onderwijs in hun godsdienst of niet-confessionele zedenleer. Tot de erkende godsdiensten behoren: rooms-katholieke godsdienst, anglicaanse godsdienst, protestants-evangelische godsdienst, orthodoxe godsdienst, islamitische godsdienst en de Israëlitische godsdienst.

In het gesubsidieerd vrij onderwijs kiest de inrichtende macht zelf het levensbeschouwelijk onderricht (een of meer erkende godsdiensten, niet-confessionele zedenleer of cultuur-beschouwing). In het gemeenschapsonderwijs en het officieel gesubsidieerd onderwijs moet de inrichter voor alle leerlingen een aanbod inrichten in de erkende godsdiensten en niet-confessionele zedenleer.

In de onderstaande tabel wordt het globaal overzicht gegeven van de religiegerelateerde uitgaven voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming.

| <b>jaar</b> | <b>bedrag (in k euro *)</b> |
|-------------|-----------------------------|
| 2015        | 261.937                     |
| 2016        | 291.293                     |
| 2017        | 279.335                     |
| 2018        | 286.447                     |
| ** 2019     | 292.111                     |

\* De kostprijs van de gedetacheerde leerkracht toegewezen aan de moslimexecutieve met als taak de actualisering en ontwikkeling van didactisch materiaal is niet meegenomen in de kostprijs.

\*\* Het bedrag 2019 is nog niet definitief. De lonen van de leerkrachten godsdienst en niet-confessionele zedenleer zijn nog niet gekend voor de laatste maanden van 2019.

2. In de globale kost voor levensbeschouwelijke vakken zijn de volgende deelbudgetten opgenomen:
  - de loonkost leerkrachten godsdienst, niet-confessionele zedenleer en cultuur-beschouwing
  - de bedragen in de werkingsmiddelen die voorzien voor de organisatie van meerdere levensbeschouwelijke vakken en niet-confessionele zedenleer in het officieel onderwijs (GO! en het officieel gesubsidieerd onderwijs (OGO)
  - de loonkost en werkingsmiddelen van de inspectie voor levensbeschouwelijke vakken.

In de onderstaande tabel worden de budgetten per begrotingsjaar weergegeven (k euro)

| <b>Jaar</b> | <b>Leerkrachten levensbeschouwelijke vakken</b> | <b>GO en OGO (bedragen voorzien in de werkingsmiddelen)</b> | <b>Inspectie levensbeschouwelijke vakken</b> |
|-------------|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|
| 2015        | 247.712                                         | 10.332                                                      | 3.893                                        |
| 2016        | 276.637                                         | 10.532                                                      | 4.124                                        |
| 2017        | 264.320                                         | 10.631                                                      | 4.383                                        |
| 2018        | 271.445                                         | 10.978                                                      | 4.023                                        |
| * 2019      | 276.637                                         | 11.301                                                      | 4.172                                        |

\* voor 2019 zijn de lonen van de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken nog niet gekend voor november en december.

### **Minister Demir**

Nihil.

### **Minister Beke**

In toepassing van het decreet van 15 december 2006 betreffende de aanstelling van bedienaars der erediensten en moreel consulenten bij sommige rechtspersonen en het besluit van de Vlaamse Regering van 29 april 2005 tot regeling van de aanstelling van de bedienaars der erediensten en moreel consulenten bij sommige diensten van de Vlaamse Overheid, zoals gewijzigd, vindt de Vlaamse volksvertegenwoordiger de uitgaven voor de bedienaars van erediensten of moreel consulenten tewerkgesteld binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (Agentschap Opgroeien – afdeling Gemeenschapsinstellingen, OPZ Geel en OPZC Rekem). Het gaat hier zowel over permanente als occasionele bedienaars van de erediensten of moreel consulenten. De opgenomen uitgaven hebben in het geval van de permanente bedienaars van de erediensten of moreel consulenten betrekking op loonkosten en in het geval van de occasionele op de vergoeding voor geleverde prestaties (op afroep).

|                                                         | <b>2015</b> | <b>2016</b> | <b>2017</b> | <b>2018</b> | <b>2019 (raming)</b> |
|---------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|----------------------|
| Bedienaars der erediensten of moreel consulenten in WVG | 76.657      | 82.270      | 95.884      | 106.396     | 108.700              |

|                            | <b>2015</b> | <b>2016</b> | <b>2017</b> | <b>2018</b> | <b>2019 (raming)</b> |
|----------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|----------------------|
| Rooms-Katholieke eredienst | 60.625      | 38.570      | 39.644      | 41.161      | 42.579               |
| Islamitische eredienst     | 15.499      | 43.699      | 56.176      | 64.766      | 66.122               |
| Moreel consulent           | 533         |             | 64          | 469         | 0                    |

### **Minister Diependaele**

Er geldt een vrijstelling van onroerende voorheffing voor de onroerende goederen of delen ervan, gelegen in het Vlaamse Gewest die een belastingplichtige of een bewoner zonder winstoogmerk heeft bestemd voor het openbaar uitoefenen van een eredienst of

van de vrijzinnige morele dienstverlening, voor onderwijs, voor het vestigen van hospitalen, klinieken, dispensaria, rusthuizen, vakantiehuisen voor gepensioneerden, of van andere soortgelijke weldadigheidsinstellingen (artikel 2.1.6.0.1, eerste lid, 1°, van de Vlaamse Codex Fiscaliteit).

Er zijn ook verminderingen en vrijstellingen in erfbelasting en registratiebelasting die mogelijks van toepassing zijn op religieusgerelateerde instanties:

- art. 2.7.4.2.1, 10°: een verlaagd tarief van de erfbelasting (8,5%) voor verenigingen zonder winstoogmerk, ziekenfondsen en landsbonden van ziekenfondsen, beroepsverenigingen, internationale verenigingen zonder winstoogmerk, private stichtingen en stichtingen van openbaar nut;
- art. 2.8.4.1.1, §3, eerste lid, 10°: een verlaagd tarief van de schenkbelasting (5,5%) voor verenigingen zonder winstoogmerk, ziekenfondsen en landsbonden van ziekenfondsen, beroepsverenigingen, internationale verenigingen zonder winstoogmerk, private stichtingen en stichtingen van openbaar nut;
- art. 2.9.6.0.2, eerste lid, 2°: een vrijstelling van het verkooprecht verleend voor de akten in der minne die betrekking hebben op onroerende goederen die uitsluitend bestemd zijn voor onderwijs, verleden op naam van of ten voordele van de inrichtende machten van het gemeenschapsonderwijs of het gesubsidieerd onderwijs, alsook op naam van of ten voordele van verenigingen zonder winstoogmerk voor patrimoniaal beheer die tot uitsluitend doel hebben onroerende goederen ter beschikking te stellen voor onderwijs dat door de voormelde inrichtende machten wordt verstrekt.

De Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) heeft m.b.t. deze vrijstellingen enkel globale cijfers ter beschikking. Het aandeel van religieusgerelateerde fiscale uitgaven kan niet worden bepaald. Een opsplitsing naar religie of levensbeschouwing is dus evenmin mogelijk.

Voor het beleidsveld Onroerend Erfgoed ontving het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) vzw jaarlijks een werkingssubsidie van 225.000 euro in de periode 2015-2019.

Het CRKC is het expertisecentrum voor religieus erfgoed in Vlaanderen en Brussel en zet zich in voor het behoud, het beheer en de valorisatie van het religieus erfgoed in Vlaanderen.

Daarnaast kende Onroerend Erfgoed premies toe voor eredienstgebouwen (exclusief pastorieën en dekenijen). In onderstaand overzicht staan de afgeronde premiebedragen in duizend euro:

| Type eredienst  | 2015     | 2016     | 2017    | 2018     | 2019     |
|-----------------|----------|----------|---------|----------|----------|
| Rooms-Katholiek | 18.913,4 | 25.390,7 | 8.689,5 | 36.874,3 | 14.070,4 |
| Joods           |          | 3.850    |         |          |          |
| Protestants     |          |          |         | 729,7    |          |

### **Minister Peeters**

Nihil.

## **Minister Dalle**

Uitgaven voor levensbeschouwelijke verenigingen voor uitzendingen op VRT:

| <b>Naam org.</b>                                                                          | <b>Jaartal</b> | <b>Budget</b> | <b>Soort religie/levensbeschouwing</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|---------------|----------------------------------------|
| Het Vrije Woord                                                                           | 2015           | € 468.647     | Humanistisch                           |
| Katholieke Televisie en Radio Omroep                                                      | 2015           | € 481.742     | Katholiek                              |
| Moslim Televisie en Radio-Omroep                                                          | 2015           | € 93.432,5    | Islamitisch                            |
| Pro-Erts                                                                                  | 2015           | € 48.204      | Protestants                            |
| Israëlitisch-Godsdienstige Uitzendingen                                                   | 2015           | € 24.102,5    | Joods                                  |
| Pedagogische Commissie van de Orthodoxe kerk in België voor het Nederlandstalig Onderwijs | 2015           | € 24.102,5    | Orthodox                               |
| Humanistische Vrijzinnige Radio-Omroep                                                    | 2015           | € 12.500      | Humanistisch                           |
| Gezinsbond                                                                                | 2015           | € 1.190,5     | /                                      |

Vanaf 2016 werden de uitzendingen op VRT van deze levensbeschouwelijke verenigingen afgeschaft, evenals de uitgaven daarvoor.

## **BIJLAGEN**

1. [Weyts](#)  
[Tabblad 1 Loonkost leerkrachten levensbeschouwelijke vakken opgesplitst naar religie;](#)  
[Tabblad 2 Bedragen voorzien in de werkingsmiddelen \(basis- en secundair onderwijs\) toegekend aan GO! en OGO voor de organisatie van levensbeschouwelijke vakken;](#)  
[Tabblad 3 Loonkost en werkingsmiddelen inspectie levensbeschouwelijke vakken opgesplitst naar religie.](#)
2. [Weyts uitgaven religie WM basis](#)
3. [Weyts uitgaven religie WM secundair](#)
4. [Crevits deelantwoord 2](#)